

# Ա Ր Ա Ր Ա Տ

## Ա Մ Ս Ա Ք Ի Ր

126 2003

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ  
ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ.

ԹԻՒ ԺԱ. — ՏԱՐԻ ԺԲ: ՆՈՅՆՄԱՐԵՐ 50

### ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ:

Երէ-

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |     |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 1.  | Աշխարհս քո հայելին է, Գ. Ե. Ա.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 469 |
| 2.  | Յիսուս Նազովրեցին անցնումէ, Ս. Կ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 475 |
| 3.  | Հայաստանի հին պատմութեան աղբիւրները, (պրօֆէսոր Գ. Պատկա-<br>նեանի յօդուած), Ս. Տ. Գ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 478 |
| 4.  | Գուտաշէնէրդ, տպագրութեան հնարօղ, Մ. Տ. Ա.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 490 |
| 5.  | Գայերի որս, Մ. Գ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 497 |
| 6.  | Հայրենիք (քանասո), Ս. Տ. Գ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 502 |
| 7.  | Վարակիչ հիւանդութիւնների նախապաշտպանող միջոցներ, Գ. Տ. Գ.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 505 |
| 8.  | Ազգային տեսութիւն (Կ. Պօլսի ազնիւ Հայուհիների Ազգանուէր Ընկերու-<br>թիւն: Նորա գրութիւն առ Վեհ. Հայրապետ: Կանանց դաստիարակու-<br>թեան նշանակութիւն: Վեհ. Կաթողիկոսի կողմակ Հայուհիների ընկերու-<br>թեանը: Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Հնդկաստանում: Բօմբէօի Հայեր:<br>Թիֆլիսում լինելի հանդամակութիւն յօդու Գէորգեան ճեմարանի: Խո-<br>րէն Վ. Ստեփանէի գնալ Թիֆլիս: Վեհափառ Կաթողիկոսի շնորհած<br>Կոնդակներ) | 507 |
| 9.  | Երեւանի օրիորդական Գայիանեան ուսումնարանի հնդամեայ հաշիւ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 512 |
| 10. | Ծանուցմունք                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |     |

### ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ.

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԷԶՄԻԱԾՆԻ.

ՌՅԻԹ—1879

## «ԱՐԱՐԱՏ», ԱՄՍԱԳՐԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.

Արարատի իւրաքանչիւր ամիս մի անգամ կ'հրատարակվի, բաղկանալով հինգ թերթից այս ինքն քառասուն երեսներէ: Հանդերձ ճանապարհածախսով տարեկան գինն է Ռուսաստանի մէջ 4 ռուբլի: — Տաճկաստանի մէջ 3 արծ. մէճիտ: — Պարսկաստանի մէջ 5 ռուբլի: — Հնդկաստանի մէջ 6 ռուբ. — Եւրոպա (Փարիզ, Լոնդոն, Յիւրիխ, Բեռլին) 20 ֆրանկ, և բաժանորդագրութիւնը կանխավճար պէտքէ լինի և ամսագրիս տարեգլխից սկսած:

Արտաքուստ եկած յօդուածներից և նամակներից ամսագրիս ուղղութեան և նպատակին վերաբերեալ և յարմար եղածները միայն կընդունվին. հրատարակութիւն. Յօդուածները պէտքէ պէտք գրել և ամբողջութեամբ ուղարկել առանց շարունակելի թողնելու:

Ամէնայն գրութիւնները պէտքէ այսպիսի հասցեով ուղարկել. — ԱՐԱՐԱՏ ԱՄՍԱԳՐԻ ԽՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ. Ս. Է.ՋՄԻԱԾԻՆ. Въ Редакцію журнала «АРАРАТЪ». Вагаршапатъ.

## «ԱՐԱՐԱՏ» ԱՄՍԱԳՐԻ

### ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐԻ ԱՆՈՒՆՆԵՐ

### ԵՒ ՆՈՅԱՐՆԵՆԿՈՒԹԵԱՆ ՏԵՂԵՐ:

#### Աստախանի քեմ.

|               |                                                |
|---------------|------------------------------------------------|
| Աստախան       | Սերովրէ քհ. Լազարեան                           |
| Արմաշիր - Նոր | Վարդան քհնյ. Գասպարեան                         |
| Գեորգեւսկ     | Սարգիս քհնյ. Տէր Պօղոսեան                      |
| Եղեւիս        | Գէորգ քհնյ. Յարութիւնեան                       |
| Ղզւար         | Խորէն քահ. Ղօրղանեան եւ Յովհաննէս Գուչուրէկեան |
| Մոզդուկ       | Թադէոս ա. քհնյ. Խոսրովեան                      |
| Սաւառապօղ     | Բարդղղիմէոս քհնյ. Բէզուկեան                    |
| Վշադիկավկազ   | Պետրոս քհնյ. Կուսիկեան                         |

#### Բեսարաբիայի քեմ.

|             |                         |
|-------------|-------------------------|
| Ակկերման    | Աբրահամ քհնյ. Մարութեան |
| Բաղխիսարայ  | Պ. Մարտիրոս Պօյեանեան   |
| Գրիգորիօպօղ | Դաւիթ քհնյ. Շահինեան    |

|               |                              |
|---------------|------------------------------|
| Եկատ՝ յիմօղար | Մինաս քհնյ. Բաբեան           |
| Եյսկ          | Մարգար ա. քահ. Սուրբիասեան   |
| Թեոդոսիա      | Մարտիրոս ա. քհնյ. Տ. Դաւթեան |
| Կարսսոսրազար  | Յովհաննէս քհնյ. Սարբյեան     |
| Մեղիսօյոլ     | Պ. Գէորգ Խարամբղեան          |
| Մօսկվա        | Յակովբ ա. քհնյ. Սուրէնեան    |
| Նախիջևան Նոր  | Հոգեւոր Կառավարութիւն Հայոց  |
| Ս. Պետերբուրգ | Գէորգ քահանայ Խանթարճեան     |
| Սիմֆերոպօլ    | Օգոսէնտիոս քհնյ. Կոպչակեան   |
| Քիշնէ         | Ստեփաննոս Վարդապետ Մխիթարեան |
| Օդեսսա        | Գրիգոր քհնյ. Խորասանճեան     |
| Օրբազար       | Օգոսէնտիոս քահ. Հայրունի.    |
| Օրէկ          | Կարապետ քհնյ. Զորայեան       |

#### Երեւանի քեմ.

|                      |                                                  |
|----------------------|--------------------------------------------------|
| Ալեքսանդրօպօլի գաւառ | Գէորգ վրդպ. Սուրէնեան եւ Յովսէփ ա. քհ. Կոստանեան |
| Ապարան               | » Ղուկաս Վարդապետ, Մողնում                       |
| Գառնիքասար           | » Յակովբ քհնյ., Թամամլում                        |
| Գեօզլայ              | » Անանիա Վարդապետ, Նոր Բայաղէտում                |
| Գողթնիք              | » Պ Հսկրապետ Արաղխանեան                          |
| Դարաշագեազ           | » Մեսրոբ քհնյ., Քէշիշվերանում                    |
| Դարաշիշագ            | » Գէորգ քհնյ., Յամաքաքերդում                     |
| Երեւանեւ Զանգիբար.   | » Մատթեոս քահ. ա. քհնյ., Երեւանում               |
| Զանգեազօր            | » Խորայէլ քհնյ. Յարութիւնեան Գեօրիսում           |
| Կարթի                | » Թովմաս քհնյ., Բիւրականում                      |
| Կարս                 | » Գրիգորիս Եպիսկոպոս Աղուանեան                   |
| Կողք                 | » Յովսէփ քհնյ., Կողքում                          |
| Կոսայք               | » Յովհան քհնյ., Արամուսում                       |
| Նախիջևան Հին         | » Հոգեւոր Կառավարութիւն Հայոց                    |
| Շարուր               | » Գրիգոր քհնյ., Վարմաղիարում                     |
| Սարդարսպատ           | » Ստեփան քհնյ., Ղուրտուղուլում                   |
| Սուրմաշու            | » Սարգիս ա. քհնյ., Խզդիրմաւայում                 |
| Վաղարշապատ           | » Թադէոս ա. քհնյ., Վաղարշապատում                 |
| Տաթև                 | » Յովհաննէս Վարդ. Ղալամեան                       |

#### Թիֆլիսի քեմ.

|           |                                           |
|-----------|-------------------------------------------|
| Ախալցխա   | Գրիգոր Արքեպիսկոպոս Յազինեան              |
| Ախալխալաք | Խորէն ա. քահ. Բաքսեղեան                   |
| Գանձակ    | Թադէոս վարդապետ եւ Գրիգոր քհնյ. Բաքսեղեան |
| Յօրի      | Հոգեւոր Կառավարութիւն Հայոց               |

|                                                  |                                                       |
|--------------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| Դիլիջան                                          | Յարուծիւն քհնյ. Տէր Գլորիան                           |
| Դռշէք                                            | Ալէքսանդր քհնյ. Տէր Յարուծիւնեան                      |
| Զախարա                                           | Յովհան քհնյ. Ածովմեան                                 |
| Թելաւ եւ շրջակայքում Գէորգ ա. քհնյ. Տէր Սարգսեան |                                                       |
| Թիւլիս                                           | Ղազար ա. քհ. Պալիգալֆայեան եւ Սարգիս ա. քհ. Աղաջանեան |
| Մեծ Ղարաֆիլիսա                                   | } Արսէն քհնյ.                                         |
| եւ շրջակայքում                                   |                                                       |
| Սղնախ                                            | Սարգիս քհնյ. Տէր Ստեփաննոսեան                         |
| Սուրամ                                           | Յովսէփ քհնյ. Առիւծեան                                 |
| Քոչքայիս                                         | Գաւրիէլ ա. քհնյ. Նարալեան                             |

Ղարաքաղի քեւ.

Նուխի եւ շրջակայք. Գրիգորիս Վարդապետ  
Շուշի եւ շրջակայքում Արիստակէս Վարդապետ Սեդրակեան

Շամախու քեւ.

|                  |                          |
|------------------|--------------------------|
| Բազու            | Թադէոս ա. քհն. Քուղաղեան |
| Դերբենդ          | Արսէն քհնյ. տ. Ղազարեան  |
| Դուքայ           | Աւագ քհնյ. Աւշարեան      |
| Շամախի եւ շրջակ. | Համադասպ Վարդապետ        |

|          |                                |
|----------|--------------------------------|
| Դավրեժ   | Գրիգոր Արքեպիսկոպոս Մուշեղեան  |
| Զմիռնիս  | Մելքիսեդեկ Եպիսկոպոս Մուրադեան |
| Թեհրան   | Ծէրօն Աղա Մասունեան            |
| Կաշկարայ | Ստեփաննոս Աղանուրեան           |
| Կ. Պոլիս | Պօղոս Վարդապետ Խոլտամեան       |

#### ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԷ.

Առաջիկայ 1880 թուին «Արարատ» ամսագիրը սկսելով իւր երեքամսա-  
ներորդ շրջանը հրատարակվելու է սովորական ուղղութեամբ եւ պայ-  
մաններով, միայն իւրաքանչիւր ամսաւերտակը Յ տպագրական ամբողջ  
թերթից (վեց մամուլից) բաղկացած. Ցանկալի է իհարկէ որ «Արարատի»  
համակրողներն եւ ստորագրողներն բազմանային, մանաւանդ աչքի առաջ  
ունենալով այն օգտաւէտ հանգամանքն, որ «Արարատը» կպահպանէ Մ.  
Աթոռիս ընդարձակ տպարանը եւ գլխաւորապէս սա կհոգայ Մ. Աթոռիս  
բոլոր հրատարակութիւնների ծախսերը:

1880 թուի Օրացոյցում տպագրական սխալմամբ ապրիլի 26 ին Յովհաննէս  
Մկրտչի գլխատման շարաւ օրվան վերայ խաչանիշ է դրված: Նաեւ նոյեմբերի  
22 ին պիտի լինի «սրբոց հայրապետացն Գրիգորի սրանչեղագործի եւ Նիկողա-  
յոսի եւ Միւռոնայ Եպիսկոպոսի», հետեւաբար առաջին ս. Նիկողայոս սրանչե-  
ղագործ հայրապետի անունը սխալմամբ դրված է եւ պիտի տօնվի ղեկտիմբերի 6 ին,  
ինչպէս որ նոյն օրն եւս դրված է: